

KLIIMAMINISTEERIUM

Justiits- ja Digiministeerium

Teie 11.09.2025 nr 2-5/25-01685

Meie 05.10.2025 nr 1-5/25/4051-2

Kliimaministeeriumi sisend: Nõukogu otsused
kriminaalõiguse kaudu keskkonna kaitsmist
käsitleva Euroopa Nõukogu konventsiooni Euroopa
Liidu nimel allkirjastamise ja sõlmimise kohta

Austatud kolleegid

Täname kaasamast! Kliimaministeeriumi poolt toetame keskkonnakuritegude konventsiooni allkirjastamist. Kuna konventsioonil on laiem geograafiline ulatus, kui samasisulisel EL direktiivil (hõlmab ka Euroopa Nõukogu liikmeid ja konventsiooniga ühineda võivaid kolmandaid riike kogu maailmas), siis on see võimalus kaasata enam riike paremale keskkonnakaitsesele (nii nagu ka seletuskirjas on märgitud). Tervitav on rohkemate riikide osalus keskkonnakaitsel. Peame positiivseks, et keskkonnakuritegude kataloog pigem laieneb, saab rohkem tähelepanu ning tänu sellele ilmselt laienevad ka uurimis- ja menetlusõigused, mida on ka välised (GENVAL) hindajad soovitanud.

Mõjude osas peame positiivseks, et uus konventsioon keskendub muuhulgas saastatuse teemadele, nagu tooted ja ohtlikud ained. Kolmekordse planetaarse kriisi teemadest on senini kahjuks globaalsel tasandil ja ka kohalikel tasanditel kõige vähem tähelepanu saanud saastatuse valdkond. Seetõttu näeme, et uus keskkonnakuritegude konventsioon saab tõhusa rakendamise puhul olla kõigil tasanditel väga mõjusaks instrumendiks saastatuse valdkonnale suurema tähelepanu saamiseks.

Näiteks konventsiooni artikkel 14, mis kohustab konventsiooniosalisi ohtlike ainete seotud kuritegudega tegelema, keskendub väga olulisele valdkonnale, mis teiste keskkonnaprobleemide kõrval on seni vähem tähelepanu saanud. Selle artikli alla paigutuvad ka püsivad orgaanilised saasteained, mis on reguleeritud Stockholmi konventsiooni ja EL tasandil püsivate orgaaniliste saasteainete määrusega. Püsivad orgaanilised saasteained on probleemiks, mis nii globaalsel, kui EL tasandil on saamas aina enam tähelepanu. Tegu on nõ igavesti kemikaalidega, mis põhjustavad erinevaid terviseprobleeme ning neid aineid leidub väga erinevates toodetes (ka tavatarbijatele mõeldud tooted) ning protsessides ja sellised ained levivad kaugele ja püsivad pikalt looduskeskkonnas. Kuna selliste ainete puhul on tegu nähtamatu saastega, siis on väga oluline teadlikkust tõsta ning võimestada tegevusi, mis aitavad sellise saastega seotud probleeme avastada

ja vähendada. Seetõttu peame uue konventsiooni juures suureks väärtuseks just seda, et teiste keskkonnateemade kõrval keskendutakse konkreetsemalt ka ohtlikele ainetele.

Merenduse vaatest toetame samuti konventsiooni ning artikleid 22 ja 23.

Artikkel 22 - Keskkonnatundliku laevade ringlussevõtu arendamisega paralleelselt tuleb tagada ringlussevõtu jätkusuutlikkuse põhimõte. Siinkohal on tõepoolest oluline määratleda kuriteod, tuginedes IMO Hongkongi konventsioonile laevade ohutu ja keskkonnahoidliku ringlussevõtu kohta (2009), et vältida keskkonnastandarditele mittevastavust laevade ringlussevõtus. Laevade ringlussevõtt hõlmab olulisel määral ohtlike ainete käitlemist ja seda enamasti tundliku merekeskkonna läheduses. Meretööstuse laienemisega seoses kasvab keskkonnastandarditele mittevastavuse risk.

Artikkel 23 - Laevadelt pärineva saasteainete merreheitmine kahjustab merekeskkonda, seega tuleb määratleda kuriteod, toetudes rahvusvahelisele laevade põhjustatava merereostuse vältimise konventsioonile (MARPOL, 1973). Laevadelt pärinevad saasteained võivad mereelustikule põhjustada reproduktiivsuse probleeme ja nõrgestada nende immuunsust, mõjutades terveid toiduahelaid ja seetõttu põhjustades eutrofikatsiooni. Saastunud merevesi kujutab ka ohtu inimorganismidele läbi saastunud mereandide tarbimise.

Seadusmuudatuste vaatest näeme, et tõenäoliselt tuleb muuta KarSi, nt radioaktiivsete ainete (artikkel 15) ja ohtlike ainetega tegelevate käitiste teemal (artikkel 20 ja 21) ning olenevalt rakendusdetailidest ka eriseadusi.

Konventsiooni allkirjastamise ja hiljem ratifitseerimise puhul on meil mõned praktilised küsimused täpsustuseks konventsiooniga seotud tegevuste puhul, mida Eesti lisaks EL keskkonnakuritegude direktiivi ülevõtmisele peaks tegema. Näiteks konventsiooni artikkel 6 järgi peavad konventsiooniosalised koostama ja avaldama riikliku strateegia, mis katab konventsiooni rakendamiseks vajalikke teemasid. Milline on ootus Keskkonnaametile ja Kliimaministeeriumile selle strateegia koostamise ja teiste ülesannete puhul, mida Eesti lisaks EL kohustustele peab konventsiooniga seotult täitma? Konventsiooni rakendatakse Eestis peamiselt EL keskkonnakuritegude direktiivi kaudu, kus praktilisel poolel on suur roll Keskkonnaametil (KeA), kes peab tagama vajaliku ressursi selle kohustuse täitmiseks. Kui keskkonnakahju tekkimise saab konventsiooniga liitumisel nt kemikaalide valdkonnas konkreetsemaks, võib tekkida KeAs inspektorite ja uurijate täiendab koolitamise vajadus ja olenevalt sellest, mida ja kuidas kahju määratakse ka täiendav ressursivajadus. Kui lisaks direktiivile hakkavad tulevikus seoses konventsiooniga mõned ülesanded Keskkonnaametile ja/või Kliimaministeeriumile langema peab seda selgelt kajastama ka konventsiooniga ühinemise materjalides.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Antti Tooming

elurikkuse ja keskkonnakaitse asekancler

Eliise Merila, 626 2843

eliise.merila@kliimaministeerium.ee